

Laahâ

rávhudittum ellei tovvâtem vahâgij muuneeld estimist já sajanmäksimist 14.1.2022/15

Ovdâskode miäradâs miäldäsávt asâttuvvoo:

1 loho

Almoliih njuolgâdusah

1 §

Laavâ ulme

Taan laavâ ulmen lii:

- 1) estiđ rávhudittum ellei tovvâtem vahâgijd muuneeld;
- 2) sajanmäksiđ rávhudittum ellei tovvâtem vahâgijd;
- 3) ovdediđ šlaajâi suojâlem;
- 4) lasettiđ luándusuojâlem tuhhiittetteevuodâ.

2 §

Heiviittensyergi

Taan laavâst asâttuvvoo tain vuáđustâsâin já monâttâlmijn, moh nuávdittuvvojeh talle ko ruudâh miedettuvvojeh staatâ budjetân valdum meriruudâi raajij siste:

- 1) rávhudittum ellei tovvâtem vahâgij muuneeld estim várás;
- 2) rávhudittum ellei tovvâtem vahâgij sajanmäksim várás;
- 3) puásuituálu tuárjum várás kuáskimist puásuituálun šoddâm vahâgij sajanmäksim várás puásuituálulaavâ (848/1990) 2 §:st uáivildum puásuituálukuávlust;
- 4) kyelituálu tuárjum várás čievčâ pessim vuáđuld.

3 §

Euroop union staatâtoorjâlahâasâtem heiviitem

Jis iŝeruttâ, sajanmäksim tâi toorjâ miedettuvvoo ruđâlii tooimâ hárjutteijee irâttâsân, almolii ovtâstusân tâi mottoom eres ovtâstusân, te ton lasseen heiviittuvvoo Euroop union staatâtoorjâheiviittâllâm, jis ij Euroop union lahâasâtem keežild čuávu eresnáál.

Iŝeruttâ já sajanmäksu miedettuvvoo komissio tiäđuaddelmist eennâm- já meccituálusyergi já táálunkuávluvijđoduvâi staatâtorjui kyeskee sundeviijvijn (2022/C 485/01) uáivildum, sundeviijvij poojij 1.1.1.1. tâi 1.2.1.5. miäldâsâžžân staatâtoorjân. Čievčâ pessiimân vuáđuduvvee toorjâ miedettuvvoo Euroop union tooimâst tohhum sopâmuš 107 já 108 artikla heivitmist uccáá merhâŝeijee torjui kuálâstem- já čäciviljâlemsyergist adelum komissio asâttâsâst (EU) N:o 717/2014 uáivildum uccáá merhâŝeijee toorjân. (22.11.2024/669)

Tiädui addelmist já almottemmonättälmijn asättuvvoo motomij staatâ torjui kyeskee Euroop union njuolgâdusâi heiviitmist adelum laavâ (300/2001) 2 §:st já toorjâtiädui olgosadelem- já ávusvuotâkenigâsvuodâst 2 a §:st.

Staatâräädi asättâssáin lii máhđulâš adelid̄ täärhib njuolgâdusâid čievčâ pessiimân vuáduuvvee torjuu miedeetmist, miedettem iävtuin, máksimist, kiävtust já eellimvyeimikuávdáa sehe išeruudâ uázžo kenigâsvuodâin tom čuávumáin, mii 2 momentist mainâšum sundeivijvijn meriduvvoo já mainâšum momentist mainâšum asättâsâst asättuvvoo. (27.6.2025/810)

4 §

Miäruštálmeh

Taan laavâst:

1) *rávhudittum ellee* uáivild luándusuojálemlaavâ (9/2023) vuáduld rávhudittum, luándust ellee lode tãi njomâtteijee; (22.11.2024/669)

2) *išeruttâ* uáivild staatâ ruudâin miedettum kuorättállâm vuálásii ruttâdem rávhudittum ellei tovvâtem vahâgij muuneeld estim várás;

3) *sajanmáksu* uáivild staatâ ruudâin miedettum kuorättállâm vuálásii ruttâdem rávhudittum ellei tovvâtem viljálem- já elleevahâgij sajanmäksim várás;

4) *toorjá* uáivild staatâ ruudâin miedettum kuorättállâm vuálásii, rekinistmân vuáduum ruttâdem toi vahâgij sajanmäksim várás, maid kuáskim toovvât puásituálun já čiehčâ kyelituálun.

2 loho

Virgeomâhááh já toi pargoh

5 §

Pirâsministeriö pargoh

Taan laavâ miäldásii tooimâ almolâš stivrim, čuávum já ovdedem kuleh pirâsministeriön.

6 §

(27.6.2025/810)

Eellimvyeimikuávdáa pargoh

Eellimvyeimikuávdáa pargon lii:

1) rávhudittum ellei tovvâtem vahâgij muuneeld estim ovdedem;

2) vaahâgalmottâsâi, sajanmäksim-, toorjá- já išeruttâucâmušâi sehe toid kyeskee vuoigimvátâmušâi kiedâvuššâm já čuávdim;

3) išeruudâ, sajanmäksim já torjuu tooimânpieijâmpargoh já toid lohtâseijee ravvim, stivrim, tiedettem já kocceem.

Toimâvâldâlâš staatâ virgeomâhâš lii tot eellimvyeimikuávdáš, mon toimâviđdoduvâst vaahâg tábâhtuvâ. Laapi eellimvyeimikuávdáš kiedâvuš já čuávdâ kuittâg ucâmušâid kuáskim pessiimân vuáduuvvee torjust já Koskâ-Suomâ eellimvyeimikuávdáš ucâmušâid čievčâ pessiimân vuáduuvvee torjust.

7 §
(27.6.2025/810)

Pargolášvuotâ-, ovdedem- já haldáttâhkuávdáá pargoh

Pargolášvuotâ-, ovdedem- já haldáttâhkuávdáš tipšo išeruudâi máksimân já maasâd perâmân kyeskee staatâišeruttâlaavâ (688/2001) 12, 19, 21 ja 22 §:n miäldásijđ pargoid. Pargolášvuotâ-, ovdedem- já haldáttâhkuávdáš tipšo toimâvâldálii eellimvyeimikuávdáá ooleest meid mainâšum laavâ 15 § miäldásijđ kocceempargoid.

8 §

Meccihaldáttâs pargoh

Meccihaldáttâs pargon lii:

- 1) kuáskimij pessimtile já uđâgâšpyevtittem čielgim jyehi ive 23 §:st uáivildum kuáskimij reeviirkuáhtásij kiärdoi rekinistem várás;
- 2) Suomâ já nube staatâ rääji kuábbáá-uv pel ollee revirij lohomere čielgim já táárbu mielđ árvuštállâm.

9 §

Kieldâ virgeomâháá pargoh

Kieldâ eennâmkuávluiäláttâsvirgeomâháá pargon lii viljâlemvaahâg páhudem já árvuštállâm. Toimâvâldálâš lii ton kieldâ eennâmkuávluiäláttâsvirgeomâháš, mon viđđoduv siste vaahâg tábáhtuvá.

3 loho

Išeruttâ vahâgij muuneeld estim várás

10 §
(27.6.2025/810)

Išeruudâ ulme

Eellimvyeimikuávdáš puáhtá miedettiđ išeruudâ 15, 21 já 26 §:st uáivildum vahâgij sehe rakânâssáid šaddee vahâgij muuneeld estim várás staatâ budjetist čujottum meriruudâi raajij siste. Išeruudâ puáhtá miedettiđ tävirij já palvâlusâi haahâm sehe tutkâm já ovdedempargo várás.

11 §

Išeruudâ occeeh

Išeruudâ viljâlem- já elleevahâgij sehe kuáskimist puásuituálun já čievčâst kyeliviljâlemlájádâssáid šoddâm vahâgij muuneeld estim várás puáhtá miedettiđ luándulijđ persovnáid, irättâssáid já eres siärváduvváid fáárun luvâhännáá staatâ reekkigtuáluohtáduvâid.

Išeruudâ rakânâssáid šaddee vahâgij muuneeld estim várás puáhtá miedettiđ luándulijđ persovnáid já eres siärváduvváid fáárun luvâhännáá staatâ reekkigtuáluohtáduvâid.

12 §

Išeruudâ miedettem iävtuh

Išeruudâ miedettem iähtun lii, et muuneeld estee tooimah árvuštálmij mielđ kepiđeh vahâgij čuávumušâid sehe ucedeh toid lohtâseijee riiskâid. Ton lasseen iähtun lii, et išeruudâ finnejee ij lah finnim eres almolii ruttâdem siämmáá tooimâ várás. Išerruttâ puáhtá luávdiđ koloid uásild tâi ollásávt.

Staatârääđi asáttássáin lii máhđuláš adelid täärhíb njuolgâdusâid išeruudâ miedettem iävtuin já išeruudâ finnejee kenigâsvuodâin.

13 §

Išeruudâ meeri

Miedettemnáál išeruudâ meeri vuáđuduvá täävvir já palvâlus áárvulaseviärulijđ koloid. Išeruudâ meeri vuáđuduvá kuittâg áárvulaseviärruttes koloid, jis haahâm lohtâs irättâs tâi kieldâ taggaar tooimân, mii addel vuoigâdvuodâ kiápádâsân tâi maaccâtmân.

4 loho

Sajanmáávsuh šoddâm vahâgijn

14 §

Sajanmáávsu miedettem almoliih iävtuh

Sajanmáksu máksuo vaahâgtábáhtume njuolgâ čuávumuššân šoddâm vahâgijn staatâ budjetist čujottum meriruudâi raajij siste. Jis sajanmáávsu ij pyevti mäksid budjet raajij siste olesmiärálvávt, te sajanmáávsu meereest kepiduvvoo puoh vahâgist kierdein prosentualávt siämmáá ennuv.

Sajanmáávsu mere rekinistmist váldoo kiápádâssân huámášumán sajanmáksu, mon vaahâgtábáhtumeest finnee eres lahâasâtem tâi táhádâs vuáđuld.

Vahâgist kierdee kalga jieijâs kiävtust leijee kuáhtulij vuovijguin viggâđ estid vaahâg šoddâm tâi ton vijdânem. Ovdeláá 3 lovvoost asáttum išerruttâ ij meddâlist sajanmáávsu finnejee kenigâsvuodâ viggâđ estid vaahâg šoddâm tâi ton vijdânem.

Sajanmáávsu puáhtá hilgođ tâi tom puáhtá kepidid, jis vahâgist kierdee lii tohálii vuáđustâsttáá kiäldám taggaar tooimâ olášuttem, moin ličij puáhtám estid vaahâg šoddâm tâi ton vijdânem, tâi mudoi lii mietivaiguttâm sajanmáksu-ucâmušâst uáivildum vaahâg šoddâmân tâi ton vijdânmân.

15 §

Sajanmäksim vuálasiih vahâgeh já sajanmáávsu finnejee

Viljâlemvahâgin lii máhđuláš sajanmäksid vahâgijđ, mon rávhudittum elleeh láá tovâttâm piäldun, muorákáárdán, šaddoalgâviljâlmáid já nurrum šaddoid. Viljâlemvahâgijđ puáhtá sajanmäksid eennâmtuálu algâpyevtitmist tuáimee irättâsân.

Elleevahâgin lii máhđuláš sajanmäksid vahâgijđ, maid rávhudittum elleeh láá tovâttâm pyevtittâsellei tâi päikkiellei, fáárun luvâhânnáá vahâgijđ, maid kuáskim lii tovâttâm puásuítuálu já čiehčâ kyeliviljâlemlájádâssâid. Torjust puásuítuálu já kyelituálu várás kuáskim já čievčâ pessim vuáđuld asáttuvvoo 5 lovvoost.

Sajanmáávsu elleevahâgijn puáhtá máksiđ luándulii persovnân, eennâmtuálu algâpyevtitmist tuáimee iráttâsân já palgâsân.

16 §

Sajanmáávsu mere almoliih vuáđustâsah

Sajanmáksun lii máhđulâš máksiđ enâmustáa vahâgittum omâdov tohâlii áárvu.

Sajanmáávsu puáhtá máksiđ meid sajanmáávsu occee koloin, moh láá šoddâm vaahâg čielgim tááhust taarbâšlijn já kuáhtulijn árvuštállâmpargoin.

Vahâgist puáhtá máksiđ sajanmáávsu toi oosij ko vahâgij já koloi kalenderive ääigist oohân rekinistum meeri šadda 170 euro paijeel.

17 §

Viljâlemvahâgij sajanmäksimvuáđustâsah

Viljâlemvahâgin lii máhđulâš sajanmäksiđ enâmustáa monâttum šado áárvu västideijee mere sehe enâmustáa vahâgittum muorâkârdi- já šaddoalgâkârdišadoi tohâlii áárvu västideijee mere.

Viljâlemvaahâg árvu miärášuvá Purrâmâšvirgâdov jyehi ive meccivaljevaahâglaavâ (105/2009) 10 § 2 moomeent vuáđuld viljâlemvahâgij sajanmäksimist kevttimnáál normâšaddoin já ohtâdâhhoodijn adelem miärâdâsâi vuáđuld.

Vaahâgvijđodov velttimettumis tievâsmittem- já uđđâsistviljâlmist puáhtá sajanmäksiđ enâmustáa 100 prosentid viljâlmist šoddâm taarbâšlij material- já pargokoloi olesmeereest. Jis tievâsmittem- tâi uđđâsistviljâlem ij lah máhđulâš, te puáhtá sajanmäksiđ enâmustáa västideijee šado velttimettumis hahâmist šoddâm koloid, mast kepiduvvojeh šeštum tievâsmittem- tâi uđđâsistviljâlemkoloh. Sajanmáávsu meeri ij kuittâg uážu pajaniđ vaahâg olmâ áárvu paijeel.

Staatârääđi asáttâssáin lii máhđulâš adelid täärhib njuolgâdusâid viljâlemvahâgij sajanmäksimvuáđustâsâin.

18 §

Elleevahâgij sajanmäksimvuáđustâsah

Elleevahâgin lii máhđulâš sajanmäksiđ pyevtittâsellei tâi päikkiellei šoddâm vahâgist enâmustáa:

1) kuddum teikkâ vaahâg keežild lopâttum ellee tohâlii áárvu ton miäldâsávt ko meccivaljevaahâglaavâ 11 § 2 moomeent vuáđuld asáttuvvoo elleevahâgij sajanmäksimist kevttum tohâlijn áárvuin;

2) vahadum ellee tipšomist šoddâm elleetálhudemkoloid enâmustáa ellee tohâlii áárvu räi.

Sajanmäksim mere rekinistmist váldoo kiäpádâssân huámášumán tot meeri, moin pyevtittâsellee puáhtá eres naalijn kevttid ävkkín.

Staatârääđi asáttâssáin lii máhđulâš adelid täärhib njuolgâdusâid elleevahâgij sajanmäksimvuáđustâsâin.

19 §

Viljâlem- já elleevahâgist almottem

Vahâgist kierdee kalga porgâđ vaahâgalmottâs eellimvyeimikuávdázân tállân, ko lii aiccâm vaahâg. Almottâs lii toimâttum talle, ko tot lii puáttâm virgeomâhâžân. Almottâs kalga siskeldid

vahâgist kierdee ohtâvuotâtiäduid sehe tiäduid vaahâg saajeest, vaahâg tovatteijest já ääigist sehe vaahâg čuosâttuvâst já stuáruduvâst. (27.6.2025/810)

Staatâräädi asâttâssâin lii máhđulâš adelid täärhib njuolgâdusâid vaahâgalmottâs siskâldâsâst.

20 §

Viljâlem- já elleevaahâgij páhudem já árvuštállâm

Viljâlemvaahâg pááhud já árvuštâl vahâgist kierdee táttum vuáđuld toimâvâldâlâš kieldâ virgeomâhâš, Elleevaahâg pááhud já árvuštâl eellimvyeimikuávdâá tuhhiitem sorjomettumis äššitobdee. Árvuštállâm kalga olášuttiđ ájättâlhánnâá tast maŋa, ko eellimvyeimikuávdâš lii vuástávâldám vaahâgalmottâs já árvuštállâm olášuttee tááhu lii finnim tiädu vahâgist. (27.6.2025/810)

Eellimvyeimikuávdâš puáhtá sirded elleevaahâg árvuštálmân kyeskee pargo taggaar tááhu tipšomnáál, mast lii tarbâšum tohâlâšvuotâ já pyeremusah máhđulâšvuodah elleevaahâg árvuštállâm várás. Ulguubiälâsii árvuštellei heiviittuvvojeh rikosriävtálii virgeovdâsvástádâsân kyeskee njuolgâdusah, ko sun lii olášutmin taan laavâst uáivildum pargo. Vaahâgsajanmäksimovdâsvástádâsâst asâttuvvoo vaahâgsajanmäksimlaavâst (412/1974). (27.6.2025/810)

Árvuštellee kalga čäällid kirjálii čielgiittâs vaahâg meereest já stuáruduvâst.

Kieldâ puáhtá peerrâđ máávsu tain pargoin, maid ton virgeomâhâš lii čodâldittám. Kieldân peerrâmnaál máksu puáhtá västidid enâmustâá čodâldâs pyevtitmist kieldân šaddee oleskoloid. Máávsu vuáđustâsâin meriduvvoo tärhibeht kieldâ tuhhiitem taksaast. Máávsuh láá njuolgist pággupeerrâmtohálih. Toi perâmist asâttuvvoo viäruu já máávsui olášutmist adelum laavâst (706/2007).

5 loho

Kuáskim já čievčâ pessiimân vuáđuduvvee torjuuh

21 §

Kuáskim pessiimân vuáđuduvvee puásuituálutorjuu vuáđustâsah já torjuu finneijeje

Puásuituálun puáhtá miedettiđ torjuu kuáskimist puásuituálun šoddâm vahâgij vuáđuld puásuituálulaavâ 2 §:st uáivildum puásuituálukuávlust staatâ budjetist čujottum meriruudâi raajij siste. Jis torjuu ij pyevti mäksid budjet raamij siste olesmiärálvâ, te torjuu meereest kepiduvvoo puoh torjuu finneijejein prosentualávt siämmâá ennuv. Toorjâ máksoo palgâsân.

Staatâräädi asâttâssâin adeluvvojeh täärhib njuolgâdusah toi poccui rekinistum áárvust, maid kuáskim lii kiävtám ravâdin jieijâs revirist.

22 §

Reeviirkuáhtâsâš puásuituálutoorjâ

Kuáskim reeviirkuáhtâsâš puásuituálutoorjâ rekinistoo kiärdumáin toi poccui rekinistum áárvu, maid kuáskim lii kiävtám ravâdin jieijâs revirist, 23 §:st uáivildum reeviirkuáhtâsijn kiärdoin, mii miärâšuvâ kuáskim pessimtile já uđâgâšpyevtittem vuáđuld.

23 §

Reeviirkuáhtâsâš kiärdoo

Reeviirkuáhtásáš kiärdoo kuáskim aassâm revirist lii ohtâ. Jis kuáskim aassâm reeviir pyevtit udâgáid, te kiärdoo lii kulmâ.

Tuodârpalgâsist kiärdoo kuáskim aassâm revirist lii kyehti. Jis kuáskim aassâm reeviir pyevtit udâgáid, te kiärdoo lii vittâ.

Tuodârpalgâseh láá:

- 1) Päñituodâr;
- 2) Avveel;
- 3) Kaalduáivi;
- 4) Kyrö;
- 5) Kietâruotâs;
- 6) Lappi;
- 7) Muddusjävi;
- 8) Myedñhituodâr;
- 9) Näkkäl;
- 10) Njiävdâm;
- 11) Paččvei;
- 12) Paištuodâr;
- 13) Sallävääri;
- 14) Vääččir.

Reeviirkuáhtásáš kiärdoo Suomâ já nube staatâ räáji kuábbáá-uv pele ollee revirist, moos sajaduvvee peesi lii nube staatâ vijdoduv siste, lii 3 momentist luvâttállum tuodârpalgâsij uásild ain kyehti já eres palgâsij uásild ain ohtâ. Puásuituálukuávlun räáji máddáá pel ollee kuáskim revirist máksoo uásitoorjá.

24 §

Torjuu máksim palgâsân

Toorjá máksoo palgâsân puoh 23 §:st uáivildum kuáskim revirijn, moh láá ton vijdoduv siste.

Reeviirkuáhtásáš toorjá juáhhoo palgâsij kooská, jis kiäččoo, et reeviir kuáskimeh kevttih ravâdin poccuid maangâ palgâs vijdoduvâst. Jis reeviir lii uásild tuodârpalgâs vijdoduvâst, te toorjá rekinistoo kevttimáin tuodârpalgâs reeviirkuáhtásii kiärdoo ubâ revirist.

25 §

Sajanmáksu vittádum poccust

Paalgâs máksá toos maksum puásuituálutorjust poccuu omâsteijee vátámuš vuáđuld sunjin sajanmáávsu kuáskim koddem tâi kuáskim tovâtem vaahâg keežild lopâttum vittádum poccust.

Jis palgâs vijdoduvâst ij lah kuáskim pessim, mii adeličij vuoigâdnuodâ puásuituálutorjui, teikkâ pessim vuáđuld maksum toorjá ij luávdi 1 momentist uáivildum puásuiomâsteijei šoddâm vaahâg, te poccuu omâsteijee vaahâg sajanmáksu toin naalijn ko 18 §:st asâttuvvoo.

26 §

Čievčâ pessiimân vuáđuduvvee kyelituálutoorjá já torjuu finneijee

Kyelituálun lii máhđuláš miedettiđ torjuu čievčâst kyeliviljâlemlájádâsâin viljâlum kuolijd šoddâm vahâgij vuáđuld staatâ budjetist čujottum meriruodâi raamij siste. Jis torjuu ij pyevti máksid staatâ budjet raamij siste olesmiärálv, te torjuu meereest kepiduvvoo puoh torjuu finneijein prosentualávt siämmáá ennuv.

Kyelituálutorjuu puáhtá máksid kyeliviljâlemsyergi irättâsân.

27 §

Kyelituálutorjuu vuáðustâsah

Kyelituálutorjuu lii máhđulâš miedettiđ čievčâ jieijâš ravâdin kevttim viljâlum kuolij rekinistmân vuáðudum áárvu mielđ.

Čievčâ pessim vuáðuld miedettum kyelituálutoorjâ rekinistoo kiárdumáin čievčâ parâmere čiehčâpaarâ já ton uđágái pessimpaje äägi kevttim já vahâgitem viljâlum kyele meerijn (kg/pessimpaje) já kyele pyevtitteijeehoddijn (eurod/kg).

Kyelituálutorjuu rekinistmân vuáðudum áárvu miärášuvâ kyeliviljâlemlájádâš vaiguttempirrâdov siisâ sajaduvvee uđágâšpeesij mere vuáðuld. Rekinistmân vuáðudum áárvu kiárdoo 10 kilomeetter keččin kyeliviljâlemlájádâšast lii ohtâ já 10–20 kilomeetter keččin kiárdoo lii 0,5. Jis pessejeijee čievčâ salâstemviđdoduv siste láá mangâ kyeliviljâlemlájádâš, te toorjâ juáhhoo táásâ tai lájádâšâi kooskâ.

Staatârääđi asättâssáin lii máhđulâš adeliđ täärhib njuolgâdusâid kyelituálutorjuu rekinistemvuáðustâsain.

6 loho

Ucâmân já miedeetmân lohtâseijee monättálmeh

28 § (27.6.2025/810)

Išeruudâ uuccâm

Išeruttâoccoo toimâvâldálii eellimvyeimikuávdâást ovdil išedemnáál haavâ tai tooimâ algâtem. Išeruudâ ucâmist asâttuvvoo ton lasseen staatâišeruttálaavâ 9 §:st.

Eellimvyeimikuávdâš puáhtâ asâttid išeruudâ uuccâm vârás uuccâmäägi.

29 §

Išeruttâucâmuš

Išeruttâucâmuš kalga siskeldiđ tiäđuid:

- 1) ocest;
- 2) haavâst já tooimâst, mon vârás išeruttâoccoo;
- 3) haavâ já tooimâ olášuttem vârás tarbâšum išeruudâ meereest já áárvulaseviärruttes koloin;
- 4) haahân tai tooimân finnejum eres almolii ruttâdmist;
- 5) uccâá merhâseijee torjuin, maid eres virgeomâhááh láá occei miedettâm joodoost leijee já kyevti oovdeb viäruive äägi;
- 6) eres aášijn ko 1–5 saajeest uáivildum aášijn, moh lohtâseh haahân tai tooimân.

Staatâišeruudâ occee čielgimkenigâsvuodâst asâttuvvoo ton lasseen staatâišeruttálaavâ 10 §:st.

30 §

Sajanmáávsu já torjuu uuccâm

Sajanmáksu já toorjâ occoo toimâvâldálii eellimvyeimikuávdáást. Sajanmáksu occoo tušij tiet ájättálhánnáa vaahâg aiccâm maŋa. Ovdeláa 5 lovvoost uáivildum toorjâ occoo jyehi ive majemustáa 31 peeivi roovvâdmáánust. (27.6.2025/810)

Ucâmuš kiedâvuššoo tušij tiet ájättálhánnáa ton kalenderive ääigi, kuás vaahâg lii tábáhtum, tâi ájättálhánnáa tast maŋa, jis ucâmuš puátá nuuvt maŋneed, et tom ij pyevti kiedâvuššâd ton ive loopâ räi.

31 §

Sajanmáksu-ucâmuš

Sajanmáksu-ucâmuš kalga siskeldid tiäduid:

- 1) occest;
- 2) vaahâg tovâtteijest;
- 3) vahâgist já vaahâg čuosâttuv áárvust;
- 4) vaahâgsaje sajaduvâst;
- 5) tooimâin, main lii lamaš viggâmuš estid vaahâg tâi ton vijdânem;
- 6) árvuštállâmkoloin, maid occee lii máksám kieltân tâi mottoom eres tááhun;
- 7) occee máhđulâšvuodâst finnid vahâgist sajanmáávsu táhádâssáin tâi mottoom eres aagâ vuáduid;
- 8) uuccâmnáál sajanmáávsu stuárudivâst.

Sajanmáksu-ucâmušân kalga lahted kirjáljld kuuitâid šoddâm material- já pargokoloin.

Jis vaahâg mere lii máhđulâš čielgid eskin čuávuváa šoddâmpaje ääigi, te ucâmuš kalga toi oosij peeleeest tievâsmittid lasečielgiittâssáin, mii čáittá vaahâg mere. Lasečielgiittâs kalga toimâttid eellimvyeimikuávdázân majemustáa vahâgist čuávuváa ive vyesimáanu loopâst. (27.6.2025/810)

Occee kalga sajanmáksu-ucâmuš kiedâvuššâm ohtâvuodâst adelid tiäduid meid eres aášijn, maid toimâvâldâlâš eellimvyeimikuávdâš taarbâš ucâmuš čuávdim várás já táttu occest. (27.6.2025/810)

32 §

Toorjâucâmuš

Puásuituálutoorjâucâmuš kalga siskeldid palgâs ohtâvuotâtiäduid.

Kyelituálutoorjâucâmuš kalga siskeldid tiäduid:

- 1) occest;
- 2) vahâgist já vaahâg čuosâttuv áárvust;
- 3) vaahâgsaje sajaduvâst;
- 4) tooimâin, moi viggâmuššân lâi estid vaahâg tâi ton vijdânem;
- 5) čievčâ pessiimist;
- 6) koloin, maid occee lii máksám čievčâ pessimtiäduin;
- 7) occee máhđulâšvuodâst finnid vahâgist sajanmáávsu táhádâssáin tâi mottoom eres aagâ vuáduid;
- 8) uuccâmnáál torjuu stuárudivâst;
- 9) joodoost leijee já kyevti oovdeb viäruive ääigi finnejum uccáa merhâšittee torjui olesmeereest.

33 §

Išeruttâmiäradâs

Išeruttâmiärádâsâst kalgeh šoddâđ čielgâsin išeruudâ finnejejee, tiäduh išeruudâ kevttimulmeest, išeruudâ meeri, išeruudâ iävtuh já išeruudâ miedettem, išeruudâ kocceem já maasâd peerrâm vuáđustâsah. Staatâišeruttâmiärádâsâst asâttuvvoo ton lasseen staatâišeruttâlaavâ 11 §:st.

34 §

Sajanmäksimmiärádâs

Viljâlem- já elleevahâgij sajanmäksimmiärádâsâst kalgeh šoddâđ čielgâsin sajanmäksimnáál vaahâg šlaajâ já meeri, sajanmáávsu meeri já rekinistemvuáđustâs sehe sajanmáávsu maasâd peerrâm vuáđustâsah.

35 §

Toorjâmiärádâs

Miärádâsâst kuáskim reeviirkuáhtâsii torjust kalga šoddâđ čielgâsin:

- 1) assum revirij meeri;
- 2) udâgáid pyevtittâm revirij meeri;
- 3) naaburenâmiijn puásuituálukuávlu rääji alda leijee revirij meeri;
- 4) asâhännáá, mut kyevti oovdeb ive assum revirij meeri.

Tiäduh oovdânpuáhtojeh palgâsij mielđ sehe palgâsij já vâldikuudij ohtsijn revirijn palgâsij mielđ.

Miärádâsâst čievčâ pessiimân vuáđuduvvee torjust kalga šoddâđ čielgâsin:

- 1) enâmustáá 20 kilomeetter keččin kyeliviljâlemlájádâsâst sajadum čievčâ udâgâšpeesij meeri;
- 2) udâgâšpeesij koskâ kyeliviljâlemlájádâsâst;
- 3) miärádâs vuáđustâssân leijee kyele pyevtitteijeehadde.

36 §

Išeruudâ, sajanmáávsu já torjuu macâttem

Sajanmáávsu já torjuu finnejejee kalga ájâttâlhánnáá macâttid eellimvyeimikuávdázân puástud, liijkâs ennuv tâi čielgâsávt vuáđustâsttáá finnejum sajanmáávsu tâi torjuu. (27.6.2025/810)

Išeruudâ maaccâtmist asâttuvvoo staatâišeruttâlaavâ 20 §:st já torjuu mäksim koskâldutmist já maasâd perâmist motomij staatâ torjui kyeskee Euroop union njuolgâdusâi heivitmist adelum laavâ 1 §:st.

37 § (27.6.2025/810)

Išeruudâ, sajanmáávsu já torjuu mäksim koskâlduttem já maasâd peerrâm

Pargolâšvuotâ-, ovdedem- já haldâttâhkuávdâš kalga miärádâsâinis meridiđ, et sajanmáávsu já torjuu mäksim nohá já jo maksum sajanmáksu já toorjâ piârroo maasâd, jis:

- 1) finnejejee lii kuáđđâm almoothánnáá ääsis, mii ličij merhâšitteht vaiguttâm sajanmáávsu tâi torjuu finniimân tâi miärân teikkâ adelâm tast puástu tâi čájádittee tiäđu;
- 2) finnejejee lii kuáđđâm maaccâthánnáá sajanmáávsu tâi torjuu, mon kalga 36 § mielđ macâttid;

3) sajanmäksu tai toorjâ lii mottoom eres suujâst ko 1 ja 2 saajeest uáivildum suujâst miedettum tai maksum vuáđustâsttáá;

4) Euroop union lahâasâtmist tot kenigittoo.

7 loho

Sierânâs njuolgâdusah

38 §

Nubástus uuccâm

Taan laavâ miäldásii eellimvyeimikuávdáá sehe Pargolášvuotâ-, ovdedem- já haldâttâhkuávdáá miäradâsân uázžu vaattâđ vuoigim. Vuoigimvátámušâst asâttuvvoo haldâttâhlaavâst (434/2003). (27.6.2025/810)

Nubástus ucâmist haldâttâhtuámustooovlin asâttuvvoo riehtijotemist haldâttâhaašijn adelum laavâst (808/2019).

39 §

Vuáimán šoddâm

Taat laahâ šadda vuáimán staatâräädi asâttâssáin asâtemnáál ääigi.

Ko taat laahâ šadda vuáimán, te joodoost leijee aššijd heiviittuvvojeh taan laavâ vuáimán šoddâm ääigi vyeimist leijee njuolgâdusah, peic jis Euroop union njuolgâdusâi keezild ij eresnáál čuávu.

Taat laahâ koomeet rávhudittum härvinâš ellei pyevtittem vahâgij sajanmäksim várás uáivildum išeruudâin adelum pirâsministeriö miäradâs (1626/1991) sehe kuáskimijn puásuituálun šoddâm vahâgij sajanmäksimist adelum staatâräädi asâttâs (8/2002).